

4. Кириленко І. Г. Перспективи вітчизняного АПК в світлі прогнозів світового ринку продовольства / І. Г. Кириленко, В. В. Дем'янчук // Економіка АПК. — 2015. — №1. — С. 21—28.

5. Месель-Веселяк В. Я. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / Ю. О. Лупенко, В. Я. Месель-Веселяк. — К.: ННЦ ІАЕ, 2012. — 180 с.

6. Саблук П. Т. Кластеризація як механізм підвищення конкурентоспроможності та соціальної спрямованості аграрної економіки / П. Т. Саблук, М. Ф. Кропивко // Економіка АПК. — 2010. — №1. — С. 3—12.

Статтю подано до редакції 21.01.15 р.

УДК 332.146:330.322

Мальчик М. В.,

проф., д.е.н.,

завідувач кафедри маркетингу НУВГП

Коротун О. П.,

ст. викладач кафедри маркетингу НУВГП

ЧИННИКИ ТА ФАКТОРИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТУРИСТИЧНИХ ОБ'ЄКТІВ

АНОТАЦІЯ. У статті висвітлено ключові чинники інвестиційної привабливості туристичних об'єктів, проблеми і перешкоди у справі заохочення інвестицій в інфраструктуру туризму та окреслені заходи щодо підвищення інвестиційної привабливості та інвестиційної активності в галузі туризму.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: інвестиційна привабливість, інвестиції, туризм, інфраструктура, чинники, туристичні об'єкти.

АННОТАЦИЯ. В статье освещены ключевые факторы инвестиционной привлекательности туристических объектов, проблемы и препятствия в деле поощрения инвестиций в инфраструктуру туризма и намечены меры по повышению инвестиционной привлекательности и инвестиционной активности в сфере туризма.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: инвестиционная привлекательность, инвестиции, туризм, инфраструктура, факторы, туристические объекты.

ANNOTATION. The article highlights the key factors of investment attractiveness of tourist facilities, problems and obstacles in the promotion of investment in tourism infrastructure and outlined measures to improve the investment attractiveness and investment in tourism.

KEY WORDS: investment attractiveness, investment, tourism, infrastructure, factors tourist attractions, tourist facilities..

Туризм є надзвичайно стійкою галуззю світової економіки. Незважаючи на ряд страшних регіональних інцидентів протягом всього 2015 року, галузь як і раніше зростала на 1 % швидше, ніж глобальний ВВП у 2015 році. «За оцінками WTTC, загальний внесок галузі світової економіки у 2015 році склав \$ 7,8 трільйона доларів США, і вона забезпечувала 284 млн робочих місць по всьому світу, що підкреслює її величезне значення для економіки світу. За прогнозами протягом наступних десяти років туризм, збільшить свій внесок у світову економіку до \$ 11,3 трлн ВВП і буде забезпечувати 355 мільйонів робочих місць по всьому світу. Галузі належатиме кожне 10-е робоче місце на планеті. Туризм є ключовим фактором для інвестицій і економічного зростання в усьому світі» [5].

В Україні спостерігається великий інтерес до проблем розвитку туризму, адже це висококорентабельна галузь і соціально-орієнтований сектор економіки.

Проте, незважаючи на високий рівень туристичної привабливості, Україна залишається країною з низьким рівнем інвестицій у туристичну сферу. Активізація діяльності туристичних об'єктів повинна базуватись на активізації інвестиційної діяльності. Інвестиційна привабливість туристичного об'єкту є визначальним критерієм для залучення інвестицій, що і зумовлює актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх джерел за темою дослідження

Підтвердженням важливості розгляду обраного напрямку дослідження можна вважати його висвітлення у наукових працях учених В. Гаврана, Т. Гнатюка, Н. Гулевської, Ю. Гуменюк, Л. Дядечко, В. Кифяка, І. Криховецького, М. Недашківського, О. Любіцевої, Т. Майорової, М. Мальської, Ю. Миронова, В. Павлова, В. Полюги, О. Розметової, Н. Судової-Хом'юк та інших авторів.

Проте, потребують поглибленого вивчення питання підвищення інвестиційної привабливості туристичних об'єктів на регіональному рівні з врахуванням інтересів місцевих громад з метою підтримання сталого розвитку туризму та економічного розвитку регіону.

Виклад основного матеріалу. Нагальним питанням сьогодні є залучення інвестицій у туризм і в його супутні галузі, які виконують роль інфраструктури, що задовольняють виробничі потреби підприємств туристичної галузі. В першу чергу інвестиції необхідні для забезпечення розширеного відтворення, виробництва нових послуг з поліпшеними кількісно-якісними показниками,

що забезпечить їм привабливість споживання та високу конкурентоспроможність.

Залучення інвестицій забезпечить розвиток реального сектора економіки, отже можна очікувати економічного підйому, а їх відсутність неминуче призведе до старіння основних фондів, зростання витрат на виробництво туристичних послуг при зниженні їх якості, до неможливості оплачувати впровадження інновацій. Як наслідок, відбудеться зниження обсягів споживання туристичних послуг, погіршиться стан регіональної економіки, зменшиться кількість робочих місць, що спричинить відтік трудових ресурсів з регіону та інших негативних явищ економічного та соціального характеру.

Мінімальне підвищення інвестиційної привабливості туристичних об'єктів — це додаткові кошти, які сприяють розвитку економіки регіону, однак, це всього лише поодинокі випадки, хоча після реалізації інвестиційних проектів рівень інвестиційної привабливості зростає, він не забезпечує регулярне надходження інвестицій. Значне покращення ситуації можливе лише за умови планомірного, пропорційного і постійного розвитку туристичної інфраструктури. Лише так, окремі поодинокі інвестиційні надходження можуть перетворитись у систематичний потік.

І. Бланк під інвестиційною привабливістю розуміє інтегральну характеристику окремих компаній (фірм) — об'єктів майбутнього інвестування з позиції перспективності розвитку, обсягу і перспектив збуту продукції, ефективності використання активів та їх ліквідності, стану платоспроможності та фінансової стійкості [1].

М. Крейніна розглядає інвестиційну привабливість як відповідь на питання про доцільність вкладення коштів у конкретне підприємство [3].

Загалом «інвестиційна привабливість» — це сукупність певних умов інвестування, які впливають на вибір інвестора при прийнятті рішення щодо інвестування на користь того чи того об'єкта. Об'єктом інвестування може виступати окремий проект, підприємство в цілому, корпорація, дестинація, місто, регіон, країна.

Узагальнюючи теоретичні дослідження, спираючись на досвід аналітиків, можна виділити низку чинників, що мають найбільший вплив на вибір інвесторів (рис. 1).

Отже, найвагомішими чинниками інвестиційного потенціалу потенційно привабливих туристичних об'єктів є:

– ресурсно-сировинний — забезпеченість підприємств запасами основних видів природних ресурсів, у тому числі туристично-рекреаційних і санаторно-курортних;

- виробничий — результат господарської діяльності, система об'єктів соціально-побутового, культурного обслуговування населення і гостей, об'єкти туристичної інфраструктури;
- споживчий — зростання сукупної купівельної спроможності населення, що призводить до зростання витрат на туризм;
- інфраструктурний — економіко-географічне положення і його інфраструктурна облаштованість, включаючи транспортну мережу і розвинені зв'язки між населеними пунктами;
- інтелектуальний — освітній і культурний рівень населення, збереження і розвиток місцевих звичаїв, місцевої культури;
- інституційний — ступінь розвитку інститутів ринкової економіки, якість нормативно-правової діяльності регіональних і місцевих органів влади;
- інноваційний рівень впровадження і результативність досягнень науково-технічного прогресу.

Рис. 1. Чинники інвестиційного потенціалу

Будь-яка господарська діяльність, а особливо інвестиційна має певні ризики. Тож, ухвалення рішення щодо інвестування у туристичні об'єкти потребує оцінки, аналізу та мінімізації інвестиційних ризиків (рис. 2):

- економічний — тенденції, темпи і перспективи економічного розвитку;
- політичний — поляризація політичних прихильностей населення;
- соціальний — рівень соціальної напруженості, що визначається рівнем соціального захисту населення, якістю життя;
- екологічний — рівень забруднення навколишнього середовища в т.ч. радіаційне;

– правовий — нормативно-правова база діяльності, рівень злочинності.

Рис. 2. Інвестиційні ризики туристичних об'єктів

Найбільший внесок у формування інвестиційного потенціалу в першу чергу вносять фактори, накопичені в процесі багаторічної господарської діяльності: інфраструктурна освоєність території, інноваційний і інтелектуальний потенціали населення [2].

Розвиток регіональної туристичної інфраструктури, збільшення туристичних потоків можна забезпечити розвитком привабливих для відпочинку та туризму місць. Інвестиційна привабливість окремих об'єктів, відповідно інвестиції окремих інвесторів не мають суттєвого впливу на ситуацію. Адже, туристичний потік не збільшиться, якщо туристичні принади занепадуть, а готелі та ресторани підвищать якість обслуговування та розширять спектр послуг. Реалізувати дане завдання можна лише шляхом управління інвестиційною привабливістю регіону (в тому числі туристичною галуззю), що є домінантним питанням у сфері вирішення проблем сталого розвитку регіону.

Для вирішення даної проблеми необхідними є узгоджені та наполегливі дії всіх зацікавлених суб'єктів: туристичних організацій, органів місцевого самоврядування, громадськості. Необ-

хідно створити загальну технологію управління та спільні стимули інвестиційної привабливості (рис. 3).

Рис. 3. Регіональні заходи підвищення інвестиційної привабливості туристичних об'єктів

Заходи, які можуть бути реалізовані з метою створення сприятливих умов для інвестування в інфраструктуру туризму [4], деталізовано нижче.

1. Підвищення місцевої автономії. Особливу увагу слід приділяти тому, щоб автономія місцевого самоврядування постійно посилювалась тим самим, забезпечуючи місцевим органам влади стимул для розробки політики і підходів для залучення і підтримки інвестицій у туристичну інфраструктуру.

2. Інвестування частини результатів оподаткування (доходи місцевого бюджету) в розвиток інфраструктури туризму. Механізми повинні бути введені в дію для тих, хто отримує прибуток у туристичній галузі. Один із способів забезпечення підтримки стратегії розвитку туризму — це спрямування частки податкових надходжень у вигляді інвестиції назад в інфраструктуру туризму. Це дозволить переконати платників податків, що їх гроші використовуються відкрито і продуктивно.

3. Розробка, впровадження та використання новітніх технологій для просування туристичних продуктів. Розвиток і застосування інформаційних технологій у туризмі має важливе значення, якщо на меті отримання максимальних прибутків від інвестицій у інфраструктуру туризму.

4. Мінімізація втрат доходів на місцевому рівні. Однією з основних проблем у спробі стимулювати місцевих інвесторів долучитись до розвитку інфраструктури є значні втрати доходів, як часто буває в туристичній діяльності. Припинення таких втрат також має додаткову перевагу, так як економічні та соціальні потреби місцевого населення посилюються за рахунок розвитку туризму.

5. Залучення місцевих громад на всіх рівнях і у всі аспекти політики, планування та управління процесом прийняття рішень.

6. Підготовка кадрів і надання фінансової, а також технічної допомоги, яка буде підтримувати створення та роботу локального «місцевого» туристичного малого і середнього бізнесу. Це допоможе зберегти доходи від туризму в рамках спільноти.

7. Заохочення використання у туристичній галузі місцевих сільськогосподарських продуктів і матеріалів. Це може вимагати певних інвестицій, але матиме довгострокові вигоди, адже місцева громада матиме можливості отримувати користь безпосередньо від розвитку туризму.

8. Створення податків, які залишаються в рамках місцевої громади, щоб допомогти підтримати розвиток інфраструктури.

9. Підготовка кваліфікованих фахівців у галузі туризму місцевими навчальними закладами.

10. Політика органів місцевого самоврядування повинна бути спрямована на підтримку таких проектів, де використовуються місцева робоча сила різних рівнів кваліфікації з метою забезпечення і сприяння розвитку потенціалу місцевого населення.

11. Моніторинг ефективності інвестицій в інфраструктуру туризму. Українською владою важливо, щоб влада на всіх рівнях ефективно контролювала вигоди, а також збитки від інвестицій в інфраструктуру туризму. Ця інформація має значення для інвестицій державного сектора як на місцевому рівні, так і для стимулювання інвестицій приватного сектора на національному або міжнародному рівнях.

Висновки з проведеного дослідження. Теоретичні основи інвестиційної привабливості дають змогу визначити її, як сукупність факторів і чинників об'єктивного та суб'єктивного характе-

ру, які шляхом активної інвестиційної діяльності покликані створити умови для забезпечення розширеного відтворення та розвитку туристичної сфери.

Якщо регіон і громада зацікавлені в туристичній сфері, як формі економічного розвитку, необхідно реалізувати низку змін і програм з метою підвищення інвестиційної привабливості туристичних об'єктів. Такі зміни і програми включають в себе:

- поліпшення практики планування і управління туризму;

- координація діяльності на всіх рівнях управління;

- створення ресурсних центрів для підтримки туризму.

- підвищення ефективності співпраці між підприємствами та громадами, а також між державним і приватним секторами;

- розробка та реалізація широкого спектру освітніх послуг пов'язаних з професійною підготовкою в галузі туризму;

- надання маркетингової, рекламної та інформаційної допомоги місцевим туристичним підприємствам;

- покращення практики моніторингу та оцінки інвестицій.

Найсприятливішим для ефективної діяльності галузі є комплексний підхід до вибору джерел фінансування. Проте, для цього держава має створити сприятливі умови і нормативно-правову базу, щоб ресурси фінансового ринку були доступні підприємствам усіх форм власності і галузям економіки.

Література

1. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент [Текст]: учебный курс / И. А. Бланк. — К.: Эльга-Н, Ника-Центр, 2001. — 536 с.

2. Крейнина М. Н. Анализ финансового состояния и инвестиционной привлекательности акционерных обществ в промышленности, строительстве и торговле [Текст] / М. Н. Крейнина. — М.: АО «ДИК», «МВ-Центр», 1994. — 256 с.

3. Боголюбов В.С. Экономика туризма [Текст] / Боголюбов В. С., Орловская В. П. — 3-е изд.— М.: Академия, 2005. — 192 с.

4. Promotion of Investment in Tourism Infrastructure, Economic and Social Commission for Asia and the Pacific, NewYork 2001, 99 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.walterjamieson.com/resources/Promotion%20of%20Investment%20in%20Tourism%20Infrastructure.pdf>

5. The World Travel&Tourism Council (WTTC) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.wttc.org/press-room/press-releases/press-releases/2015/global-travel-and-tourism-will-grow-3point5-in-2015/>.

Статтю подано до редакції 05.02.15 р.